

ZANIMLJIVO O ZANIMLJIVOM

UČKA INSPIRIRA PLANINARE, BOTANIČARE, SPELEOLOGE, TURISTE...

KRALJICA KVARNERA

Alan Čaplar otkriva sve što nam je dosad o Učki bilo nepoznato

Marija Mažar

Veza između Alana Čaplara i planinarstva duga je i apsolutno neraskidiva. Ljubav prema planinama naslijedio je od roditelja koji su mu i ime nadjenuli po jednom od najljepših predjela Velebita. S prvim samostalnim koracima učio je i planinariti (prvi planinarski uspjesi bili su usponi na Bijele stijene i Klek u dobi od samo 5 godina!), a Alan je danas autor brojnih knjiga i članaka o planinarenju te vodiča za planinare. Držao je i mnoga predavanja, a uistinu bi bilo teško nabrojati sve aktivnosti kojima promiče planinarstvo, koje je za njega stil života. Njegova upućenost u temu zaintrigirala nas je te smo našli povod za razgovor o planini koja obilježava naš kraj, o ponositoj i po mnogo čemu bogatoj Učki.

POGLED OD VENECIJE I ALPA DO VELEBITA I GORSKOG KOTARA

Članak o Učki započinjete rečenicom „Nema u Hrvatskoj planine slične Učki.“ Po čemu je Učka tako specifična?

Učka je ponajprije jedinstvena po svojem položaju neposredno uz more, po iznimnim vidicima, bogatoj flori, ali i raznim drugim obilježjima. Štoviše, sve te raznolikosti okupljene su na razmjerno vrlo malenom prostoru. Osim toga, planinari i izletnici vole ju zbog jedinstvenih vidika. Po mojem mišljenju, Vojak je najljepši vidikovac u Hrvatskoj – za lijepih dana s vrha se vidi sve od Venecije i Alpa do našeg Velebita i Gorskog kotara, a posebno oduševljavaju vidici na nezaboravno plavetnilo Kvarnera i na šarenilo Istre. Istodobno, Učka je planina koju je zbog njezinog prepoznatljivog oblika lijepo promatrati i iz podnožja, iz unutrašnjosti Istre, iz Rijeke ili Gorskog kotara, kao i s kvarnerskih otoka.

Pisali ste i o mijenjaju imena ove planine kroz povijest. Koje je promjene Učka sve doživjela?

Podrijetlo imena Učka do danas nije sasvim razjašnjeno. Iz starih zapisa i zemljovida poznato je da je tijekom povijesti ta planina imala nekoliko različitih imena. Istroromani su ju zvali Caldiera. Neki taj naziv vezuju uz riječ kotao, tj. lonac (caldaia) jer je planina kao lonac u kojemu se zbog obilnih kiša i jakih vjetrova stalno »kuha vrijeme«. Jedan srednjovjekovni glagoljaš nazivao ju je imenom Olinfos, no nije jasno što taj naziv znači. Kasnije su nastali nazivi Vučka gora ili Vuča gora, koji upućuju na to da su na planini nekada živjeli vukovi. Furlanski doseljenici prozvali su ju Monte Maggiore, što jednostavno znači Veliko brdo. To je ime Učka nosila i u vrijeme talijanske uprave u prvoj polovici 20. stoljeća. Današnji naziv nastao je, po svemu sudeći, od naziva Vučka gora pa, iako vukova danas na Učki nema, kao ni medvjeda na Medvednici kod Zagreba, ime planine podsjeća na njih.

Učka kroz godišnja doba, što nosi koje?

Nemoguće je reći koje je godišnje doba najljepše na Učki. Jesen je nezaboravna po svojim bojama, ljeti Učka nudi ugodnu hladovinu koje nema na obali. Unatoč blizini

mora, zimi nije neobično da se vrh Učke zabilježi od snijega. Proljeće je jedinstveno zbog obilja cvijeća. Učka uvijek nudi nešto novo i nikad nije dosadno planinariti po njoj.

U VRTU UČKE KRANJSKI LJILJAN I ILIRSKA GLADIOLA

Čuva li Učka neke zaštićene biljke. Koje?

Botaničari su ovdje našli mnogo vrlo rijetkih, ugroženih i zaštićenih biljnih vrsta. Najpoznatiji među njima su lukovičavi ljiljan, kranjski ljiljan, ilirska gladiola te više vrsta sirištara, zvončića, gorske sase, jaglaca, uskolisnog plućnjaka, raznih orhideja, glavočika, karanfila i drugog rijetkog bilja. U stijenama Učke rastu i runolist, alpski jaglac i endemični učkarski zvončić (Campanula tommasiniana). To bogatstvo i raznolikost flore bili su ujedno glavni razlog da se Učka još prije 30 godina zaštići kao park prirode. U svakom slučaju, pravo bogatstvo koje treba sačuvati!

Pisali ste o kornjašu iz tunela Učka?

Prilikom speleoloških istraživanja na trasi današnjeg tunela Učka pronađena je velika prirodna podzemna kaverna u tunelu, a u njoj kornjaš koji predstavlja stenoendemičnu vrstu Učke. Prema geologu i speleologu, koji je desetak godina istraživao kaverne u tunelu Učka, dr. Srećku Božičeviću, kukac je prozvan Croatodirus bozicevici. Treba istaknuti da je, osim tog kornjaša, u podzemlju Učke pronađeno još šest endemičnih rakova i kornjaša, a tu je i čovječja ribica, poznati endem naših prostora.

M9657 UČKA

Riječ je o imenu asteroida kojega su 1996. godine otkrili naši vrijedni astronomi iz zvezdarnice Višnjan. Taj naziv odobrila je Međunarodna astronomska unija, čime je odano priznanje našim otkrivačima, ali i planini Učki. Iako je sam asteroid mnogo manji od planine Učke, lijepo je znati da nebom kruži njezin "brat blizanac".

Kako Vas se dojmio pogled s Učke?

Nije pretjerano reći da je vidik s Vojaka jedan od najimpresivnijih i najširih vidika u Hrvatskoj. Sve do Snježnika i Risnjaka u Gorskom kotaru te Snežnika u Sloveniji nema viših vrhova koji bi ometali pogled u daljinu. Za vedrih i bistrih dana vidi se cijela Istra i Kvarnerski zaljev s otocima, planine Gorskog kotara, Velebit, a nerijetko pogled dosegne Alpe i Italiju. Najljepše je taj vidik doživjeti rano ujutro ili u suton kada se nebo oboji najraskošnijim bojama koje možete zamisliti.

PLANINARI SU UČKU RANO OTKRILI

Što mislite, zašto Učka privlači velik broj planinara, turista i znatiželjnika?

I zbog položaja, i zbog ljepote, planinari su vrlo rano otkrili i zavoljeli Učku. Još 1887.

godine zaljubljenici u prirodu, okupljeni u Österreichische Touristen Clubu, sagradili su na Poklonu prvu planinarsku kuću. Kasnije, 1958. godine, na mjestu stare vojarnice talijanske financijske straže na Poklonu sagrađen je pension i restoran Učka, a 1965. otvoren je planinarski dom opatijskih planinara. Danas, uokvirena u granice parka prirode, Učka ima sve ono što jedna planina treba imati. Ipak, njezin turistički potencijal nije ni približno iscrpljen.

Učka danas privlači i velik broj penjača. Što ih privlači i kako je sve počelo?

Vela (Vranjska) draga u blizini istarskog ulaza u tunel Učka bez sumnje je jedno od najatraktivnijih penjališta u Hrvatskoj. U njezinim stijenama ima nekoliko desetaka uređenih penjačkih smjerova. Osim penjačima taj je prostor zanimljiv i planinarima i izletnicima jer je lako dostupan, a vrlo je atraktivan. Vrijedi istaknuti da je Velu dragu kao penjalište otvorio slavni talijanski alpinist Emilio Comici još 1931. g. usponom na Veliki toranj, što je i danas izniman penjački pothvat.

I speleolozi često pohode Učku, je li bitna i kao speleološki lokalitet?

Hrvatska je u speleološkom smislu jedna od najbogatijih zemalja svijeta. Zbog vapnenačke građe, odnosno zbog krševitosti, naše su planine pune jama i špilja. Njihovo istraživanje još do danas nije ni približno završeno. Ni Učka nije iznimka u tom pogledu. Na njoj je zabilježeno više od 200 speleoloških objekata, a zasigurno ih ima još.

PLANINARENJE NIJE BESCILJNO LUTANJE

Jako puno planinarite i pišete – je li jedan hobi doveo do drugoga?

Moglo bi se reći. Planinarstvo i pisanje u mojem se životu isprepliću doslovno svakodneвно. Veliko mi je zadovoljstvo svoja zapažanja iz planina i planinarska iskustva podijeliti sa svima koje to zanima, a nastojim za planinarenje zainteresirati i sve one koje bi to moglo zanimati. Nastojim uvijek kada pišem o planinama i planinarenju dočarati i prenijeti svoje oduševljenje ljepotom prirode i planina.

Planinarenje kao aktivnost. Koje dobrobiti i pozitivne osobine nosi pojedincu?

Planinarenje nije besciljno lutanje po nepristupačnim zabitima i osvajanje vrhova s kojih će planinar ionako ubrzo morati sići, već način i stil života. To je čitav niz aktivnosti koje čovjeku život čine zanimljivijim, zdravijim i ljepšim. Premda fizički iscrpljuje, planinarenje čovjeka istovremeno obo-

“ Vidik sa Vojaka jedan je od najimpresivnijih i najširih vidika u Hrvatskoj. ”

gačuje i osvježava novom emocionalnom energijom. Planinarenje se temelji na zajedništvu, na uzajamnom djelovanju s ciljem svladavanja prirodnih, ali ujedno i vlastitih psihofizičkih »prepreka«. Prema tome, bavljenje planinarenjem pospiješuje čovjekovo zdravlje, kako fizičko, tako i psihičko.

Planinarenjem se više bave stariji građani. Kako mlade zainteresirati za tu aktivnost?

Posljednjih godina u Hrvatskoj je osjetno poraslo zanimanje ljudi za zdravim životom i boravkom u prirodi, kako među starijima, tako i među mladima, među kojima ima sve više onih koji idu u planine i uživaju u njima. Mladi su više skloni adrenalinskim aktivnostima – sportskom penjanju, speleologiji, biciklizmu, no svakim danom ima i sve više "običnih" mladih planinara. S mladima treba raditi, učiti ih o planinama i planinarenju. Sav uloženi trud višestruko se vraća u zrelijoj dobi jer će se mnogi, koji se u djetinjstvu upoznaju s planinarenjem, i u zrelijoj dobi naći u planinama. Jednom posijano sjeme ljubavi prema prirodi raste cijeli život. **K**